

MANRESA
Reial Confraria de la SS. Trinitat
1987

PREGÓ DE LA LLUM 1987

pronunciat al Saló del Consistori de la Casa
de la Ciutat, de Manresa, el dia 15 de febrer

per

ÀNGEL TULLEUDA I RUBIÓ

**Iltre. senyor Alcalde, digníssimes autoritats,
membres de la Reial Confraria de la Santíssima Trinitat,
senyors administradors de les Festes de la Llum-87,
senyores i senyors. Amics tots:**

Agraeixo la confiança que els administradors de les festes de La Llum d'enguany han volgut atorgar-me. Un encàrrec potser per damunt de les meves possibilitats. De ben segur que, les meves paraules, semblaran sortides d'un calaix de sastre. O més aviat en resultarà una samfaina, potser; una samfaina modesta, però "a la manresana" és clar.

No vinc adornat per cap títol, ni sóc orador, ni lletraferit, ni tampoc tinc mèrits remarcables per posar a la consideració de vostès. Solament duc, com a bagatge, l'honor que va donar-me la meva pròpia naixença: l'alt honor de ser només un manresà. Títol aquest, que tinc en gran estima; una única riquesa, que mai ningú em podrà arrabassar ni disminuir.

És només en aquestes condicions que els dirigeixo la paraula, tot agraint d'antuvi la benevolència d'aquest auditori.

* * *

Novament ens trobem davant la celebració de les nostres estimades festes de La Llum.

De jovenet —i això fa massa anys, desgraciadament—, que ja havia sentit dir alguna vegada que, "això" de La Llum, era bo per dir; que els manresans ens ho havíem tret de la barretina per figurar, per ser una mica més que l'altra gent.

Edició patrocinada per la

 CAIXA D'ESTALVIS DE MANRESA

Penso que, aquells que ho deien, tenien raó: els manresans som molt més que l'altra gent, justament perquè som manresans i els de fora no en són...

Sí que en són, la munió d'homes i dones que Manresa ha donat al país. Persones de grans qualitats humanes o científiques; o senzillament persones, en tota l'extensió de la paraula.

Serà bonic reunir els nostres conciutadans escampats per tot, i que no han oblidat mai l'autoconsigna de donar més renom a Manresa. Serà bonic que la ciutat els aculli i els honori com es mereixen. I pel que fa als manresans que ja no són en aquest món, fem que els honori per sempre la història, que visquin en la memòria de grans i de menuts.

Deia que, a vegades, s'ha volgut fer una mica de brometa d'aquest Misteri de La Llum. Però nosaltres sabem que aquesta data memorable ens dona tot un sentit d'amor a la terra. Tant pels creients com pels descreguts, hi ha una mena de cosa que no es toca, però que fa que l'essència de La Llum vagi de dret a les nostres venes; hi ha un no sé què d'intangible en l'ambient, solament caminant per Sobrerroca i Sant Miquel, tot pujant per la Muralla o baixant pel carrer del Rec o rondant per la Plaça Major.

Un pobre romancer, potser hauria cantat així la ciutat antiga:

*"Racons per tot. Un munt de cases
arbitràriament edificades
talment com si, amb els colzes,
volguessin fer-se pas davant les altres.
Tenen una bellesa humida,
com si la humitat
n'hagués foragitat la vida...
Tenen una tristor, que fa somiar
escenes velles i tranquil·les.
Carrerons recargolats, pendents,
enllosats amb història i amb fets
d'èpoques molt, molt llunyanes,
que viuen, però, en els documents...
La casa senyorial de bona planta,
prop la caseta humil que encara aguanta..."*

Els manresans, hem après a respirar la nostra Festa, en companyia dels gegants —que fan respecte— i dels cap-grossos —que no en fan tant—; ens hem anat amarant de festes majors, de Festes de La Llum, tot vivint innumbrables actes cívics i religiosos al llarg de la nostra existència. Tot de regals que la nostra ciutat ha anat fent a cadascú, lligats amb aquells llacets d'amor i de ploma en les portades dels programes: els inconfusibles dibuixos del nostre Joan Vilanova. Aquests dibuixos que comencen entrant pels ulls i acaben fent impacte en el cor.

Afirmo que, mai, cap pregó ni cap discurs serà capaç de contenir les paraules de lloança suficients per enaltir tants i tants manresans —tots il·lustres pel sol fet de ser-ho— que ens han precedit treballant, organitzant, conduint, ensenyant, cantant, sofrint, governant, ...

Tot i amb noble bagatge, de pic o de picada, sortia una veu burleta que feia:

"Manresà i home de bé, no pot ser!"

En ocasions com la d'avui, no podem oblidar aquells patricis que, amb una extraordinària visió de futur, aconseguiren el bé de Déu de les Aigües. Aquestes mateixes Aigües que arriben a Manresa encara avui i que han sigut la sang de la ciutat, així com la Sèquia n'ha sigut la gran artèria transportadora de vida. Vegem-la quan omple el ventricle del cor de l'Agulla per, després, circular per tot el cos de la població.

Els ens en feren llegat i a nosaltres ens pertoca, ara, demostrar que ens sabrem valdre del seu missatge. Com ells, hem de saber tenir visió de futur pensant en els manresans menuts i també en els manresans que encara no són, però que seran, si Déu vol. Tot allò que hauré d'emprendre cal projectar-ho amb esperit durador, pensant en el benefici d'avui i de demà.

Qui sap si, anys a venir, els futurs manresans tindran un moment de record per nosaltres. Imaginem-los i sentim-los en aquesta mateixa sala celebrant plens, prenent decisions importants, discutint les millors formes de profit per la ciutat; pregonant aquestes mateixes festes i guardant les nostres mateixes tradicions.

Imaginem-los alçant la seva veu segura, per dir orgullosament:

"Manresans i homes de bé, treballant en podem ser!"

Procurem ser generosos amb Manresa perquè, així, els que pugen

l'estimaran igualment. L'estimaran, malgrat que es digui que Manresa és una ciutat freda i humida... Nosaltres que en som fills, certament que en sofrem la humitat, però amb tot, la trobem única i bonica. Amb certs aires de capitalitat. I si no n'és prou de bonica, bé que es procura que en vagi sent més cada dia, any rera any. La boniquesa que nosaltres li sabem trobar —i només nosaltres—, és com una mena d'eflavi subtil, que ni es pot descriure.

Qui sap si el nostre amic romancer l'hauria cantada així:

*"Si tú no ets el cel,
Manresa estimada,
el cel on serà?...
Potser ets l'antesala?"*

Només amb els ulls de l'esperit podem veure com resplendeix —talment com una gemma finíssima— que il·lumina el cor dels ciutadans, que brilla en les pedres venerables i que orla el colossal paperam de la nostra història...

I la nostra història avui, ara i aquí, ens remet a l'any 1892 quan Manresa acollí l'assemblea catalanista que concretà les que s'anomenaren "BASES DE MANRESA" i que, en la seva època, havien de representar un desvetllament del sentiment català. Potser amb els ulls d'ara, alguns preceptes continguts en les "Bases", podrien resultar arcaics. Ho ignoro. Però segurament alguns punts d'aquest projecte polític no han estat assolits plenament encara. S'hi deia, per exemple:

- Que Catalunya havia de ser mestressa dels seus assumptes interns.
- Que Catalunya havia de tenir la seva pròpia audiència, on s'havien de resoldre en darrera instància, tota mena de causes i litigis.
- Que la llengua catalana havia de ser l'única oficial a Catalunya i en les seves relacions amb el govern de l'Estat.

No hi ha dubte que, només aquests tres punts assolits totalment, el nostre país donaria una visió ben diferent; si un dia es poguessin obtenir, penso que tots ens en sentiríem cofois i agraïts.

Potser caldrà, doncs, revisar aquelles "Bases" per extreure'n les idees renovadores, almenys en els punts concrets que s'han dit.

Caldrà veure-ho. I potser es veurà, si Déu vol! I potser els catalans tornaran a reflexionar sobre aquestes qüestions, acollits en la nos-

tra ciutat l'any 1992, quan es commemori el centenari de l'assemblea.

Hauriem d'agrair la iniciativa de diferents entitats manresanes així com la trobada dels alcaldes de Manresa i de Barcelona, que han sabut lligar la nostra ciutat a l'efemèride i a l'esdeveniment de la Barcelona'92, en la seva vessant cultural.

En un recent article inserit en la premsa aquests darrers dies, el nostre alcalde escrivia:

"Amb aquesta signatura s'ha iniciat un procés extraordinàriament interessant, obert a tothom qui vulgui aportar quelcom a la reflexió sobre el que hem estat i el que volem ser els catalans. És a dir, fixar les noves Bases del catalanisme positiu. És des d'ara que, d'acord amb les institucions catalanes, les tres universitats, les entitats i les personalitats que vulguin, cal planificar un programa de cinc anys de treball per tal que, sense la pressa a què estem acostumats, d'una manera serena i madura, poguem realitzar un reguitzell d'estudis i de propostes de futur. Del futur que ens espera, ja cap al segle XXI, del qual n'estem molt a la vora."

Més endavant continuava escrivint:

"Ja des d'ara i de la manera com s'anirà concretant amb les diferents entitats manresanes, caldrà que també des de Manresa poguem aportar quelcom al 1992. La nostra identitat com a ciutat i el nostre avenç en el progrés, tant econòmic com cultural. Tots hi tenim molt a dir, tots hi som convidats."

Això significa que els manresans també podem ser dignes catalans, tal com ell diu. Cal aprofitar l'avinentsa de l'any 1992 i no només cultural i esportivament. Des d'aquí es pot treballar en favor de tot el país.

Per aquestes raons i emparats avui entre aquests nobles murs, cal renovar l'esperança que, cap manresa, des de les més altes instàncies al darrer ciutadà, no defugirà els seus deures de català.

Voldria acabar la cita de l'escrit del senyor Cornet:

"Manresa, que ha estat i ha de seguir essent un baluard del catalanisme positiu, pot aportar molt en aquest centenari. Us convido a aquest treball que de ben segur ens farà ser crítics i entusiastes alhora, afermant un cop més l'orgull de ser manresans i ser catalans."

Senyor batlle: us acuso d'haver trepitjat el que jo havia preparat com a final d'aquest escrit. Perquè jo, com vós, penso:

*"Som manresans, gent de bé!
Però som catalans també!"*

* * *

Apreciats conciutadans: he començat dient que, aquestes reflexions en veu alta, sortirien com una samfaina mal remenada. I si sortís una samfaina al vostre gust, rai!

Confesso que, per expressar-me, sempre he fet servir textos d'altri, mil vegades més meritoris. Per altra banda, sempre he hagut de menester un bon apuntador per tal de "pescar" la lletra. Avui no puc comptar ni amb una cosa ni l'altra i em veig aquí, en escena, mig despullat com si diguéssim...

Els administradors aquí presents, saben a bastament que això que dic és veritat. Ells saben prou bé que soc un antic amant del teatre aficionat i que em cal l'apuntador...

Quan vaig començar a conferir aquestes reflexions, em vaig adonar que, més que antic, més aviat em sento antiquat.

Perquè em sembla que encara veig una Manresa fidel a l'escena local. Veig tot d'escenaris plens d'homes i dones sacrificats, aixecant teló cada diumenge, amb una obra diferent cada setmana. Penso en l'Ateneu Cultural Manresà, o més ben dit pròpiament: l'Ateneu Obrer Manresà; en el locals dels aleshores anomenats "Carlins", més tard Cercle Familiar Recreatiu i actualment Casal Familiar Recreatiu; la Societat Coral Sant Josep; el Teatre "Apolo"; les Congregacions Marianes; alguns centres parroquials, entre els quals Santa Maria de la Seu i el Poble Nou, ...

En el meu record, veig en escena a grans actors i actrius, molts d'ells ja desapareguts i alguns, sortosament, entre nosaltres encara. Tots, amb grans qualitats artístiques i humanes; si la vida els hi hagués portat, més de quatre haurien pogut ser destacades figures de l'escena catalana, pels seus mèrits interpretatius. I els manresans els anaven a veure cada festa i en disfrutaven i en parlaven durant el transcurs de la setmana...

El panorama teatral, que avui presenta la ciutat en la seva vessant

"amateur", és molt diferent. Diferent i complicat, diria jo. En la evolució natural del temps, les coses que abans eren vàlides, avui ja no ho són.

Sortosament, els actors aficionats no han deixat mai de proliferar a Manresa. Avui també, però en canvi tenim pràcticament òrfena de teatre la ciutat. Tenim un bon pilar, però en manquen d'altres.

Només veiem teatre local molt de tant en tant... És com si només mengéssim pa de tant en tant, i això és trist. Sobretot si pensem que el teatre és cultura de molt alt nivell, i que, a més, té la missió de remoure la gent, desvetllar el poble, informar-lo, formar-lo i millorar-lo. El teatre ben entès és una escola de vida, car ha de ser la vida mateixa la que es vegi reflectida dalt l'escenari. El teatre és un taller o un laboratori de somnis, ha de saber tocar el nervi de l'esperit, en la mateixa intensitat que ho fa la música. El teatre és farsa, història, imaginació, conte, faula, denúncia, poesia, ...

És un art complex el teatre; perquè no és teatre si no pot comptar amb tots els ingredients.

El llibre sol, l'obra escrita, sovint seria literatura morta, si no fos la llum vivificant de l'escena i l'ànima que l'actor sap infondre al personatge. Ha de comptar, però, amb un altre element fonamental: el públic. El públic —el poble—, que sosté amb la seva presència i les seves manifestacions tot allò que passa a l'escenari; el teatre és, a més d'art, espectacle.

El poble ha respost sempre a aquests dos valors? Per mantenir el teatre, el públic és tan necessari com el sol a la terra; i no només pensant en l'aspecte econòmic. Les etapes d'allunyament i d'indiferència expliquen moltes de les crisis immemorials del teatre.

Per una banda, els factors de evolució social i tècnica —factors aliens al mateix teatre— són els que produeixen aquestes situacions. Per l'altra, la manca d'interès en les produccions que es presenten, juntament amb la poca difusió. El que sempre és permanent, és la necessitat de fomentar-lo amb constància, tant des del punt de vista qualitatiu com de promoció intensiva.

Un actor amic, m'havia dit més d'una vegada:

"Digueu-me quant de teatre feu, i us diré el nivell cultural del vostre país."

No hauriem de permetre que jamai Manresa es pogués veure privada d'una de les manifestacions artístiques més importants, reconeguda al llarg dels segles.

I prou. Perquè parlant de teatre no acabariem mai, ni se'n sap mai prou, ni la bona voluntat és suficient.

Deixin que faci una menció especialíssima al Casal Familiar Recreatiu que, contra els vents i les circumstàncies, continua defensant aferrissadament aquest art-espectacle. Es pot ben dir que no han permès que el teatre s'endormisqués del tot sota l'arbre de la ignorància.

Si em fos donat, en aquests moments, ostentar la representació de tots els ciutadans, voldria donar les gràcies també a tots els aficionats de Manresa que formen part de grups grans o petits que s'esforcen per mantenir, sacrificadament, la flama de l'art que tots estimem.

Finalment, a les autoritats tant municipals, civiques i religioses, l'agraïment de tots els ciutadans pel seu delit en procurar, cada any més, brillantor a la nostra entranyable Festa de La Llum.

En aquests temps complicats que ens ha tocat viure, segurament ens caldria una llum; potser una llum semblant a aquella que commemorem, potser UNA de NOVA que il·luminés tots els nostres pensaments. Una LLUM perfecta i visible, capaç de fondre els dubtes i les defallences. Una LLUM que projectés sobre Manresa la fraternitat i la convivència, perquè només la unió permet assolir els propòsits més alts.

L'interès de la ciutat ho exigeix sempre i en tota època. Els interessos personals o mesquins, serien la tenebra que enfosquiria LA NOVA LLUM que necessitem.

I si el nostre comportament honest no és prou per obtenir UNA LLUM TOTAL com la que arribà de Montserrat, que sigui, almenys, una petita flama que il·lumini el senderó que mena cap el futur. Als manresans del demà, fem-los-hi llegat no solament d'un bon farcell de realitzacions, sinó també de l'esperit de respecte mutu que nosaltres ens haurem sapigut tenir. Així, quan ells obrin la plica del nostre testament, els podrà servir d'exemple i de nord.

Al llarg de la història Manresa ha hagut de sofrir, però se n'ha sortit sempre. Cara a la llum del segle XXI, serà una potència major encara, tot fent camí cap a la modernitat dels temps.

*"Ciutat, que aleteges sota les ventades,
vestida d'un bru com de rossinyol;
treballa i vigila, que les maltempsades
s'acosten amb llamps per frenar el teu vol.
Treballa i avença, Manresa estimada,
que amb aquests escuts, els fets no hi podran.
Una LLUM AL CARME, vindrà altra vegada
i et farà de far per anar endavant!"*